

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนในการศึกษา ค้นคว้า และสรุปผลการวิจัยดังนี้ คือ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัย คือ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายคือ

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คณะผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ชุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ตรวจสอบความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นได้ทำการปรับปรุงชุดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศรีวิสุทธิธรรม

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 12 คน โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาในการสื่อความหมายและทดลองใช้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 8 ชุด เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75 / 75

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เปรียบเทียบผลการประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง โดยเพื่อนและโดยครู
3. เปรียบเทียบผลการประเมินความสอดคล้องของการประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดวังจี้วาม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบประเมินผลการเรียนรู้ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. แบบประเมินประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง โดยเพื่อนและโดยครู
4. แบบประเมินความพึงพอใจหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คณะผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์โดยการหาค่าความเหมาะสมสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมด้วยสูตร E_1 / E_2

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากคะแนนสอบของนักเรียนและทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบก่อนการใช้และหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถิติ t – test แบบ Dependent
3. ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง โดยเพื่อนและโดยครู ก่อนเรียนและหลังเรียนของการใช้ชุดกิจกรรม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากคะแนนประเมินของนักเรียนและทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบก่อนการใช้และหลังการใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้สถิติ t – test แบบ Dependent

4. ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการประเมินความสอดคล้องของพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง เพื่อนและครู วิเคราะห์โดยใช้สถิติ X^2_R การทดสอบแบบเฟรดแมน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีความคิดเห็นว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยทุกชุดอยู่ระหว่าง 3.88 – 4.07 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.76

1.2 ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.69/79.94

2. การทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.73 /79.46

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลคะแนนแบบทดสอบการวัดคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง 72 ข้อ ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดกิจกรรมที่ 1-8 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ในตนเองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง โดยเพื่อน และโดยครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ผลการประเมินความสอดคล้องของพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง หลัง

เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมตามการประเมินโดยตนเอง เพื่อนและครู มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คณะผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบมาอภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คณะผู้วิจัยสร้างได้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า มีค่าความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอนของหลักวิชาการและจิตวิทยา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ศึกษาวิธีการสอนแบบกระบวนการมีส่วนร่วม แนวการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หนังสือเรียน วารสาร บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งศึกษาเทคนิควิธีการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม คณะผู้วิจัยมีการแก้ไขข้อบกพร่องตลอดเวลา มีการทดลองกับนักเรียนจำนวน 12 คน เพื่อหาความเหมาะสมของ

การใช้ภาษาและเวลารูปแบบ แก่ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและเมื่อนำมาหาประสิทธิภาพ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 1-8 มีประสิทธิภาพรวม 80.69/ 79.94 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75 / 75 ซึ่งตรงกับองค์ประกอบการสร้างชุดกิจกรรมของ ทิศนา แชมมณี ที่มีชุดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีระบบและสมบูรณ์ในตัวเอง ในการสร้างชุดกิจกรรม

การทดลองใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดวังจิงวาม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 14 คน พบว่า

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 1 – 8 มีประสิทธิภาพ 79.3, 82.1, 78.6 , 81.4 , 82.1 , 76.4 , 79.3 และ 78.6 ตามลำดับ ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ภาพรวม 79.73 /79.46 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ 75 / 75 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเมื่อนำไปใช้ก็จะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75 / 75

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลคะแนนการวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดกิจกรรมที่ 1-8 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยตนเอง โดยเพื่อน และโดยครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ผลมาจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชุดกิจกรรมได้กำหนดกิจกรรมกระตุ้นนักเรียนได้เรียนรู้และเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นการลงมือปฏิบัติจริง มีความอยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้นในการไฝหาคำความรู้ ผู้เรียนมีโอกาสร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งได้ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ รู้จักการวิเคราะห์ สังเคราะห์และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

นอกจากนี้ผลการประเมินความสอดคล้องของพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมตามการประเมิน โดยตนเอง เพื่อนและครู มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นผล

จากการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสอดคล้องกับผลการประเมินพฤติกรรมก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม

3. ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ในระดับมาก ที่ปรากฏผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณสมบัติในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม และการสอนจะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดโดยไม่มีการปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนและได้แสดงความคิดเห็น ฝึกตัดสินใจและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ที่นำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยหัวเรื่อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นชุดกิจกรรมที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความมีวินัยของผู้เรียนให้ดีขึ้น

2. การนำชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ควรมีการติดตามผลเป็นระยะเพื่อสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนในเรื่องรูปแบบการสอน ในแบบต่างๆ
2. ควรทำวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองและปรับปรุงใช้กับนักเรียนในระดับช่วงชั้นอื่น ๆ